

SPORDA FİZYOTERAPİ VE REHABİLİTASYON

Editörler

Prof. Dr. Volga Bayrakçı Tunay

Prof. Dr. İrem Düzgün

Doç. Dr. Elif Turgut

Doç. Dr. Gülcan Harput

Yardımcı Editörler

Uzm. Fzt. Ceyda Sevinç

Uzm. Fzt. Özgün Uysal

Uzm. Fzt. Dilara Kara

Dr. Fzt. Taha İbrahim Yıldız

© 2023 SPORDA FİZYOTERAPİ VE REHABİLİTASYON

ISBN: 978-625-6429-48-2

Tüm hakları saklıdır. 5846 ve 2936 sayılı Fikir ve Sanat Eserleri yasası gereği; bu kitabın basım, yayın ve satış hakları Hipokrat Yayınevi'ne aittir. Anılan kuruluşun izni alınmadan kitabın tümü ya da bölümleri mekanik, elektronik, fotokopi, manyetik kağıt ve/veya başka yöntemlerle çoğaltılamaz, basılamaz, dağıtılamaz. Tablo, şekil ve grafikler izin alınmadan, ticari amaçlı kullanılamaz. Bölümler içinde kullanılan resim ve bilgilerin sorumluluğu o bölümün yazar(lar)ına aittir.

Editörler

Prof. Dr. Volga Bayrakçı Tunay

Prof. Dr. İrem Düzgün

Doç. Dr. Elif Turgut

Doç. Dr. Gülcan Harput

Yardımcı Editörler

Uzm. Fzt. Ceyda Sevinç

Uzm. Fzt. Özgün Uysal

Uzm. Fzt. Dilara Kara

Dr. Fzt. Taha İbrahim Yıldız

Yayıncı

Hipokrat Yayınevi

Grafik-Tasarım

Hipokrat Grafik Tasarım

Baskı - Cilt

Sözkesen Matbaacılık

İvedik Organize 1518. Sokak Matsit İş Merkezi No: 2/40

Tel: (0312) 395 21 10 - Yenimahalle / Ankara

Hipokrat
Yayıncılık

Süleyman Sırrı Cad. No:16/2 Sıhhiye
Tel: (0312) 433 03 05 - 15 ANKARA
www.hipokratkitabevi.com

Günümüzde, spor ve sporcuların getirdiği büyük enerjinin yarattığı toplumsal dinamizm ile spor branşı çeşitliliği ve spor yapan kişi sayısı da artmaktadır. Çağımızın getirdiği teknolojik gelişmelerle birlikte artan farklı ölçüm ve değerlendirme teknikleri, bilgisayar destekli araştırmalar, insan hareketi ve egzersizlerin etkileri konusunda değerli bilgiler sunmaktadır.

Sporun başarılmasındaki artan performans, kişinin sahip olduğu fizyolojik sınırları zorlamakta ve sporcularda sağlık sorunları da artarak devam etmektedir. Bilindiği gibi yaralanmalar sporun kaçınılmaz kazançlarıdır.

Sporcu sağlığında; fizyoterapi ve rehabilitasyon alanındaki gelişmeler heyecan vericidir. Hep beraber geçmişteki yöntemlerden uzaklaşıyor, kanıta dayalı tıbbi yöntemlerle hareket ediyoruz. Doku mühendisliği, gen tedavisi ve sanal gerçeklik gibi yeni gelişmelerin beraberinde getireceği, gelecek tedavi yaklaşımları araştırılmalı, tanımlanmalı ve benimsenerek, bu alanlarda ciddi bir ivme kazanılmalıdır. Görüldüğü gibi yenilikçi ve bilimsellikten ödün vermeyen multidisipliner çalışma ve bilgi paylaşımı ile spor yaralanmalarının fizyoterapi ve rehabilitasyonunda daha farklı bir boyuta geçeceğimize, geleceği şekillendirebileceğimize inanıyor ve ümit ediyorum.

Türkiye’de Spor Fizyoterapistliği özelleşme alanının kurucusu olarak, 1981 yılında Hacettepe Üniversitesi, Fizyoterapi ve Rehabilitasyon Bölümünde başlattığım bilimsel ve klinik çalışmalarım doğrultusunda oluşturduğum “Sporcu Sağlığı Ünitesi” spor yaralanmalarının önlenmesinde, değerlendirilmesinde, fizyoterapi ve rehabilitasyonunda, referans bir merkez olarak çalışmalarına devam etmektedir. Bu alanda yetişen Prof. Dr. Volga BAYRAKCI TUNAY, bilim uzmanlığı ve doktora çalışmalarını spor Fizyoterapistliği alanında gerçekleştiren ve büyük bir özveriyle çalışmalarına devam eden önce öğrencim sonra asistanım ve bu alanda yetişmiş değerli bir meslektaşımıdır. Kazanmış olduğu bilgi ve deneyimlerini Sporda Fizyoterapi ve Rehabilitasyon Anabilim Dalı ve Lisansüstü Spor Fizyoterapistliği Programı Başkanlıkları görevleri ile sürdürmektedir.

Sporda, Fizyoterapi ve rehabilitasyon ve sporcu sağlığı konusunda Türkiye’de bu alanda ilk kitap olma özelliğini taşıyan “Spor Yaralanmalarında Fizyoterapi ve Rehabilitasyon Prensipleri”, öğrencim olan meslektaşım Prof. Dr. Gül BALTACI ile yazdığım ders kitabı olarak, 1997 yılında İlk basımı gerçekleştirilmiş olup bugün 6.baskıya ulaşmıştır. Prof. Dr. Volga BAYRAKCI TUNAY’ın bu konuda çalışan genç ve dinamik bir ekip ile yeni hazırlanmış olduğu “Sporda Fizyoterapi ve Rehabilitasyon” kitabında; genel başlıkları ile fiziksel uygunluğu geliştirme yöntemlerine, rehabilitasyon ve özellikle sporda sık karşılaştığımız üst, alt ekstremiteler ve omurga patolojilerine ve bu bölgeler için kanıta dayalı uygulamaları içeren rehabilitasyon yaklaşımlarına, spora dönüş prensiplerine yer verilmiştir. Ayrıca, insan davranışını spor ve egzersiz etkinliklerinde inceleyen spor psikolojisi alanında ve sporcu beslenmesinde sporcunun fonksiyonel yeterlilik ve sağlık durumu ile beslenmenin ilişkisi konusunda bilgi verilmektedir.

Bilimsel çalışmalarımı yakından takip ettiğim Prof. Dr. Volga BAYRAKCI TUNAY’ı editör olarak yer aldığı diğer bilimsel kitap yazarlıkları yanında bu yeni kitabı ile eğitim ve öğrenimimize verdiği destek ve katkıları için yürekten kutluyorum. Ekibi ile oluşturduğu, Fizyoterapist olacak öğrencilerimizin spor fizyoterapistliği konusunda özelleşmelerine ve eğitimlerine katkı sağlayacak, başvuracakları yeni bir kitap olarak yol göstereceğine olan inancım tamdır.

Prof. Dr. Nevin Ergun

Ankara, 2023

Geçmişten Günümüze...

Fizyoterapi ve rehabilitasyonun en popüler alanlarından biri olan SPOR FİZYOTERAPİSTLİĞİ sporda fiziksel uygunluk, performans testleri, spor yaralanmalarının önlenmesi, fizyoterapi ve rehabilitasyon süreci ve spora dönüş gibi önemli konuları içermektedir. Bu alanda ilk kaynak olan SPOR YARALANMALARINDA FİZYOTERAPİ VE REHABİLİTASYON PRENSİPLERİ kitabını Prof. Dr. Nevin Ergun'un önderliğinde beraber yazmıştık. Sonraları mezun ettiğimiz meslektaşlarımızın alana olan katkıları ile yeni birçok literatür, kitap ve kaynak eklenmiştir.

Lisans öğrenciliği döneminden öğretim üyeliği sürecine kadar her aşamada SPOR FİZYOTERAPİSTLİĞİ tecrübelerini hazmeden kitabın Sevgili Editörleri Prof. Dr. Volga BAYRAKCI TUNAY, Prof. Dr. İrem DÜZGÜN, Doç. Dr. Elif TURGUT ve Doç. Dr. Gülcan HARPUT azimleri ve sorumlulukları ile hep başarılı çizgiyi yakalamış ve alanda bilgilerini hep zenginleştirmişlerdir.

Editörler; Sporda fizyoterapi ve Sporcu sağlığı gibi lisans dönemindeki dersleri alan öğrencilerin ders kitabı olarak kullanabileceği ve sporda sık görülen yaralanmalara göre fizyoterapi-rehabilitasyon programlarının detaylı içeriği spor fizyoterapistliği programını tamamlayan genç fizyoterapistlerle birlikte bu değerli kitabı hazırlamışlardır.

Spor fizyoterapistliği alanına güncel bilgilerle ışık tutacak SPORDA FİZYOTERAPİ VE REHABİLİTASYON kitabı; fiziksel uygunluk, yaralanmaların önlenmesinde yapılması gerekenler, sporda sık görülen alt-üst ekstremitelerde, omurda yaralanmaları ve fizyoterapi ve rehabilitasyonu, spora dönüş, spor psikolojisi, sporcu beslenmesi gibi fizyoterapistlerin bilmesi gereken önemli konuları içermektedir. İçeriği ile hem fizyoterapi öğrencilerinin hem de fizyoterapistlerin elinin altında olması gereken bir kitap olmuştur. Değerli Editörleri ve kitabın hazırlanmasına destek veren tüm yazar kadrosunu tebrik eder, başarılar dilerim.

Prof. Dr. Gül Baltacı

Ankara, 2023

Değerli Meslektaşlarımız ve Sevgili Öğrencilerimiz,

Hacettepe Üniversitesi Fizik Tedavi ve Rehabilitasyon Fakültesi Sporda Fizyoterapi ve Rehabilitasyon Anabilim Dalı Öğretim Elemanları olarak uzun süredir planladığımız kitap çalışmamızı Cumhuriyetimizin 100.yılında sizlerle buluşturmak istedik. Yolu araştırma görevlisi olarak bizimle kesişen meslektaşlarımız ve Anabilim Dalımıza katkı veren hocalarımızla birlikte “Sporda Fizyoterapi ve Rehabilitasyon” Anabilim Dalımızın da adını taşıyan bu güzel içerikli kitabı sizlere sunmaktan büyük gurur duyuyoruz. İçeriğini özellikle yaralanmaların değerlendirmeleri ve tedavileri üzerine kurguladığımız kitabımızda önsözünü yazarak bize onur veren Sporcu Sağlığı Ünitesi'nin kurucusu ve uzun yıllar Spor Fizyoterapistleri Derneği'nin Başkanlığını yapmış olan Prof. Dr. Nevin ERGUN Hocamıza ve mesleğimize çok değerli katkılar sunan şimdiki Spor Fizyoterapistleri Derneği Başkanımız Prof. Dr. Gül BALTACI Hocamıza şükranlarımızı sunuyoruz. Kitabımızı büyük bir emekle ve klinik deneyimlerimizi de katarak hazırladık. Siz değerli meslektaşlarımıza ve öğrencilerimize güzel bir yol arkadaşı olması dileğiyle...

Sevgi ve Saygılarımızla

Editörler ve Editör yardımcıları

Ankara, 2023

Yazarlar

Abdullah Sinan AKOĞLU, Uzm. Fzt.

Ordu Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Fizyoterapi ve Rehabilitasyon Bölümü, Ordu

Aynur DEMİREL, Doç. Dr.

Hacettepe Üniversitesi, Fizik Tedavi ve Rehabilitasyon Fakültesi, Kalp ve Solunum Fizyoterapisi AD., Ankara

Ayşenur TUNCER, Dr. Öğr. Üyesi

Hasan Kalyoncu Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Fizyoterapi ve Rehabilitasyon Bölümü, Gaziantep

Cansu AKKUŞ, Fzt.

Hacettepe Üniversitesi, Fizik Tedavi ve Rehabilitasyon Fakültesi, Sporda Fizyoterapi ve Rehabilitasyon AD., Ankara

Ceyda SEVİNÇ, Uzm. Fzt.

Hacettepe Üniversitesi, Fizik Tedavi ve Rehabilitasyon Fakültesi, Sporda Fizyoterapi ve Rehabilitasyon AD., Ankara

Damla DENİZ, Uzm. Fzt.

Hacettepe Üniversitesi, Fizik Tedavi ve Rehabilitasyon Fakültesi, Sporda Fizyoterapi ve Rehabilitasyon AD., Ankara

Derya ÖZER KAYA, Prof. Dr.

İzmir Kâtip Çelebi Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Fizyoterapi ve Rehabilitasyon Bölümü, İzmir

Dilara KARA, Uzm. Fzt.

Hacettepe Üniversitesi, Fizik Tedavi ve Rehabilitasyon Fakültesi, Sporda Fizyoterapi ve Rehabilitasyon AD., Ankara

Elif TURGUT, Doç. Dr.

Hacettepe Üniversitesi, Fizik Tedavi ve Rehabilitasyon Fakültesi, Sporda Fizyoterapi ve Rehabilitasyon AD., Ankara

Gülcan HARPUR, Doç. Dr.

Hacettepe Üniversitesi, Fizik Tedavi ve Rehabilitasyon Fakültesi, Sporda Fizyoterapi ve Rehabilitasyon AD., Ankara

H. Hüsrev TURNAGÖL, Doç. Dr.

Hacettepe Üniversitesi, Spor Bilimleri Fakültesi, Egzersizde Beslenme ve Metabolizma AD., Ankara

Hande GÜNEY DENİZ, Prof. Dr.

Hacettepe Üniversitesi, Fizik Tedavi ve Rehabilitasyon Fakültesi, Kas İskelet Fizyoterapisi ve Rehabilitasyon AD., Ankara

Hasan Erkan KILINÇ, Doç. Dr.

Hacettepe Üniversitesi, Fizik Tedavi ve Rehabilitasyon Fakültesi, Temel Fizyoterapi Rehabilitasyon AD., Ankara

İrem DÜZGÜN, Prof. Dr.

Hacettepe Üniversitesi, Fizik Tedavi ve Rehabilitasyon Fakültesi, Sporda Fizyoterapi ve Rehabilitasyon AD., Ankara

Kübra ÇAYLAN GÜRSES, Uzm. Fzt.

Hacettepe Üniversitesi, Fizik Tedavi ve Rehabilitasyon Fakültesi, Sporda Fizyoterapi ve Rehabilitasyon AD., Ankara

Leyla ERASLAN, Dr. Öğr. Üyesi

Ankara Medipol Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Fizyoterapi ve Rehabilitasyon Bölümü, Ankara

Özgün UYSAL, Uzm. Fzt.

Hacettepe Üniversitesi, Fizik Tedavi ve Rehabilitasyon Fakültesi, Sporda Fizyoterapi ve Rehabilitasyon AD., Ankara

Özlem ÜLGER, Prof. Dr.

Hacettepe Üniversitesi, Fizik Tedavi ve Rehabilitasyon Fakültesi, Temel Fizyoterapi Rehabilitasyon AD., Ankara

Serdar DEMİRCİ, Dr. Öğr. Üyesi

Balıkesir Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Fizyoterapi ve Rehabilitasyon Bölümü, Balıkesir

Taha İbrahim YILDIZ, Dr. Fzt.

Hacettepe Üniversitesi, Fizik Tedavi ve Rehabilitasyon Fakültesi, Sporda Fizyoterapi ve Rehabilitasyon AD., Ankara

Tüzün FIRAT, Prof. Dr.

Hacettepe Üniversitesi, Fizik Tedavi ve Rehabilitasyon Fakültesi, Kas İskelet Fizyoterapisi ve Rehabilitasyon AD., Ankara

Volga BAYRAKCI TUNAY, Prof. Dr.

Hacettepe Üniversitesi, Fizik Tedavi ve Rehabilitasyon Fakültesi, Sporda Fizyoterapi ve Rehabilitasyon AD., Ankara

Yasemin GÜZEL, Arş. Gör. Dr.

Hacettepe Üniversitesi, Spor Bilimleri Fakültesi, Egzersizde Beslenme ve Metabolizma AD., Ankara

Ziya KORUÇ, Dr. Öğr. Üyesi

Hacettepe Üniversitesi, Spor Bilimleri Fakültesi, Egzersiz ve Spor Bilimleri Bölümü Egzersiz ve Spor Psikolojisi AD., Ankara

İçindekiler

xi

Giriş	1
Spor Fizyoterapisti Kimdir?	1
Spor Fizyoterapistinin Görev ve Sorumlulukları Nelerdir?	1
Spor Fizyoterapisti Kimlerle Çalışır?	2
Sporcuların Spor Fizyoterapistinden Beklentileri Nelerdir?	3
Spor Fizyoterapistliğinin Dünyadaki Durumu	3
Sonuç	3

Kısım I

Fiziksel Uygunluk ve Geliştirme Yöntemleri

Bölüm 1

Fiziksel Uygunluk	7

İREM DÜZGÜN

Giriş	7
Fiziksel Uygunluk Tanımı	7
Fiziksel Uygunluk Komponentleri	7

Bölüm 2

Kuvvet	23

GÜLCAN HARPUT

Giriş	23
Kuvvet	23
Sonuç	28

Bölüm 3

Güç	31

TAHA İBRAHİM YILDIZ

Giriş	31
Kasal Faktörler	31
Nöral Faktörler	31
Kasal Güç Eğitim Prensipleri	32
Maksimum Kas Kuvveti	33
Kuvvet Üretim Hızı	33
Sonuç	36

Bölüm 4**Fiziksel Uygunluğun Geliştirilmesinde Endurans Eğitimi ..... 39****AYNUR DEMİREL**

Giriş.....	39
Kardiyovasküler Enduransın Geliştirilmesi	39
Kasal Enduransın Geliştirilmesi.....	43
Sonuç.....	46

Bölüm 5**Esneklik ..... 49****CEYDA SEVİNÇ**

Esneklik Nedir?.....	49
Esneklik ve Yaralanma	49
Esnekliğin Geliştirilmesi	49
Sonuç.....	56

Bölüm 6**Denge, Koordinasyon ve Gövde Stabilizasyon Egzersizleri..... 59****ABDULLAH SİNAN AKOĞLU**

Giriş.....	59
Denge.....	59
Koordinasyon.....	60
Gövde Stabilizasyonu.....	64
Sonuç.....	66

Bölüm 7**Reaksiyon Zamanı, Çeviklik ve Hız ..... 69****ELİF TURGUT**

Giriş.....	69
Reaksiyon Zamanı	69
Çeviklik.....	70
Hız (Sürat).....	72
Sonuç.....	73

Kısım II**Spor Yaralanmalarında Rehabilitasyon****Bölüm 8****Spor Yaralanmaları Sınıflandırmaları (Kas, Tendon, Ligament, Kıkırdak, Sinir Yaralanmaları) ..... 77****LEYLA ERASLAN**

Giriş.....	77
İskelet Yaralanmaları	77

Yumuşak Doku Yaralanmaları	80
Diğer Yaralanmalar	85
Sonuç	86

Bölüm 9

Rehabilitasyonda Doku İyileşmesi..... 89

ÖZGÜN UYSAL • TÜZÜN FIRAT

Giriş	89
Yumuşak Doku İyileşmesi	90
Rehabilitasyondaki Yeri	94
Kas Dokusu İyileşmesi	95
Tendon ve Ligament İyileşmesi	96
Kıkırdak İyileşmesi	98
Sinir Dokusu İyileşmesi	98
Kemik İyileşmesi	99
Sonuç	102

Bölüm 10

Soğuk Uygulama Prensipleri ve Etkileri 105

TAHA İBRAHİM YILDIZ

Giriş	105
Soğuk Uygulamanın Etki Mekanizmaları ve Olası Yan Etkileri	105
Sonuç	107

Bölüm 11

Saha İçi Müdahale ve İlk Yardım, Ön Tedavi..... 109

ÖZGÜN UYSAL

Giriş	109
Spor Yaralanmalarında Ön Tedavi	113
Sonuç	114

Kısım III

Sporda Sık Görülen Üst Ekstremitte Patolojileri ve Rehabilitasyonu

Bölüm 12

Değerlendirme 119

İREM DÜZGÜN

Giriş	119
Hikaye	119
Özgeçmiş	119
Ağrı Değerlendirilmesi	120
Eklem Hareket Açıklığı Değerlendirilmesi	120
Palpasyon	121
Esneklik	123

Skapular Hareketin Değerlendirilmesi	125
Kas Kuvveti Değerlendirilmesi	127
Sonuç	133

Bölüm 13

Omuz İnstabiliteleri ve Rehabilitasyonu 135

ELİF TURGUT

Giriş	135
Omuz Eklemine Stabilitite	135
Omuz İnstabilitelerinin Sınıflandırılması	136
Konservatif Rehabilitasyon	137
Postoperatif Rehabilitasyon	143
Sonuç	144

Bölüm 14

Rotator Kılıf Patolojileri 147

DİLARA KARA

Giriş	147
Rotator Kılıf Tendinopatisi	147
Rotator Kılıf Yırtıkları	147
Rotator Kılıf Patolojilerinin Nedenleri	148
Rotator Kılıf Patolojilerinin Klinik Özellikleri	149
Rotator Kılıf Patolojilerinde Tedavi Algoritması	150
Rotator Kılıf Tendinopatisinde Rehabilitasyon	150
Rotator Kılıf Tamiri Sonrası Rehabilitasyon	154
Sonuç	159

Bölüm 15

Dirsek Tendinopatileri 161

LEYLA ERASLAN

Giriş	161
Lateral Dirsek Tendinopatisi	161
Medial Dirsek Tendinopatisi	162
Dirsek Tendinopatilerinde Tedavi	163
Sonuç	170

Bölüm 16

Sporcularda Görülen El Yaralanmaları 173

ÖZGÜN UYSAL

Çekiç Parmak ("Mallet Finger")	173
FDP Avülsiyonu	174
PİF Yaralanmaları	176
Falanks Yaralanmaları	177
Skafoid Kırıkları	179

Bölüm 17**Üst Ekstremitte Yaralanmalarının Önlenmesi ..... 183****DAMLA DENİZ**

Giriş.....	183
Yaralanmaların Önlenmesi ve İşlemler.....	183
Sorunu Belirlemek.....	183
Yaralanma Mekanizmalarını ve Risk Faktörlerini İncelemek.....	184
Önleyici Bir Program Başlatmak.....	184
Birinci Adımın Etkili Olup Olmadığını Araştırmak.....	192
Sonuç.....	192

Kısım IV**Sporda Sık Görülen Alt Ekstremitte Patolojileri ve Rehabilitasyonu****Bölüm 18****Değerlendirme ..... 197****SERDAR DEMİRCİ**

Giriş.....	197
Subjektif Değerlendirme.....	197
Objektif Değerlendirme.....	199
Sonuç.....	216

Bölüm 19**Sporcularda Kasık Ağrısı..... 219****ABDULLAH SİNAN AKOĞLU**

Giriş.....	219
Sporcularda Kasık Ağrısının Sınıflandırılması.....	219
Sporcularda Kasık Ağrısına Neden Olan Faktörler.....	219
Sporcularda Kasık Ağrısında Değerlendirme.....	220
Sporcularda Kasık Ağrısı Rehabilitasyonu.....	222

Bölüm 20**Piriformis Sendromu ..... 227****SERDAR DEMİRCİ**

Giriş.....	227
Anatomi.....	227
Piriformis Sendromunda Klinik Belirtiler ve Tanı Kriterleri.....	228
Rehabilitasyon.....	230
Sonuç.....	237

Bölüm 21**Femoral Asetabular Sıkışma Sendromu ..... 239****HANDE GÜNEY DENİZ**

Giriş.....	239

Femoroasetabular Sıkışma Sendromu Oluşum Mekanizması.....	239
Fizyoterapi Değerlendirmesi.....	240
Konservatif Tedavi.....	240
Kalça Artroskopisi Sonrası Rehabilitasyon	240
Sonuç	246

Bölüm 22

Ön Çapraz Bağ Yaralanmaları 247

GÜLCAN HARPUR

Giriş.....	247
Ön Çapraz Bağın Anatomisi ve Kinezyolojisi	247
Ön Çapraz Bağ Yaralanması Sonrası Tedavi	247
Ön Çapraz Bağ Yaralanması Sonrası Değerlendirme	248
Konservatif Tedavi.....	248
Ön Çapraz Bağ Rekonstrüksiyonu	248
İzole Ön Çapraz Bağ Rekonstrüksiyonu Sonrası Rehabilitasyon Protokolü	249
Sonuç	259

Bölüm 23

Arka Çapraz Bağ Yaralanmaları 261

GÜLCAN HARPUR

Giriş.....	261
Arka Çapraz Bağ Anatomisi ve Kinezyolojisi	261
Yaralanma Mekanizması	261
Klinik Sınıflandırma.....	261
Arka Çapraz Bağ Yaralanması Sonrası Konservatif Rehabilitasyon	262
İzole Arka Çapraz Bağ Rekonstrüksiyonu Sonrası Rehabilitasyon.....	262
Sonuç	267

Bölüm 24

Menisküs Yaralanmaları..... 269

GÜLCAN HARPUR

Giriş.....	269
Menisküs Yaralanmaları	269
Klinik Değerlendirme	270
Menisküs Tamiri Sonrası Rehabilitasyon.....	270
Menisektomi Sonrası Rehabilitasyon	273
Sonuç	274

Bölüm 25

Patellofemoral Ağrı..... 277

VOLGA BAYRAKCI TUNAY • CANSU AKKUŞ

Giriş.....	277
Patellofemoral Ağrı.....	277

Patellofemoral Ağrı Patomekaniği ve Patofizyolojisi	277
Patellofemoral Ağrıda Konservatif Tedavi	279
Patellofemoral Ağrıda Cerrahi Tedavi	285
Sonuç	286

Bölüm 26

Patellar Tendinopati ve Osgood Schlatter..... 291

VOLGA BAYRAKCI TUNAY • CANSU AKKUŞ

Giriş	291
Patellar Tendinopati	291
Epidemiyoloji ve Patofizyoloji	291
Risk Faktörleri	292
Tedavi	292
Osgood-Schlatter	295
Etiyoloji	296
Epidemiyoloji	296
Risk Faktörleri	296
Tedavi	296
Sonuç	297

Bölüm 27

Patellar İnstabilite 301

VOLGA BAYRAKCI TUNAY • KÜBRA ÇAYLAN GÜRSES • CANSU AKKUŞ

Giriş	301
Patellar İnstabilite	301
Patellar İnstabilitede Konservatif Tedavi	302
Patellar İnstabilitede Cerrahi Tedavi	304
Sonuç	309

Bölüm 28

Hamstring Yaralanmaları..... 311

ÖZGÜN UYSAL

Giriş	311
Yaralanma Tipleri ve Mekanizmaları	312
Rehabilitasyon	313
Sonuç	315

Bölüm 29

Aşil Tendon Yaralanmaları..... 317

TAHA İBRAHİM YILDIZ

Giriş	317
Aşil Tendinopatisi	318
Aşil Tendon Ruptürü	327
Sonuç	332

Bölüm 30**Ayak Bileği Burkulmaları..... 337****CEYDA SEVİNÇ**

Giriş.....	337
Patomekanik.....	337
Yaralanma Mekanizması	337
Bağ Yaralanmasının Sınıflaması.....	338
Tedavi.....	338
Sonuç.....	347

Bölüm 31**Alt Ekstremitte Yaralanmalarının Önlenmesi..... 351****AYŞENUR TUNCER**

Giriş.....	351
Yaralanmaların Oluşumunda Rol Alan Risk Faktörleri	352
Yaralanmaları Önleyici Programlar.....	353

Kısım V**Sporda Sık Görülen Omurga Patolojileri ve Rehabilitasyonu****Bölüm 32****Lumbal ve Servikal Bölge Patolojilerinde Değerlendirme..... 363****HASAN ERKAN KILINÇ • ÖZLEM ÜLGER**

Lumbal Bölge Patolojileri ve Değerlendirilmesi	363
Giriş.....	363
Lumbal Bölge Anatomisi	363
Sporcularda Lumba Bölge Patolojilerine Yönelik Risk Faktörleri	364
Lumbal Bölgenin Değerlendirilmesi	365
Servikal Bölge Patolojilerinin Değerlendirilmesi	366
Giriş.....	366
Servikal Bölge Anatomisi	366
Sporcularda Servikal Bölge Problemlerine Yönelik Risk Faktörleri	368
Servikal Bölgenin Değerlendirilmesi	369
Sonuç.....	371

Bölüm 33**Lumbal Bölge Patolojileri ..... 375****ÖZLEM ÜLGER**

Giriş.....	375
Yaygın Görülen Lumbal Bölge Patolojileri.....	376
Tedavi.....	377
Sonuç.....	379

Bölüm 34**Servikal Bölge Patolojileri ..... 381****HASAN ERKAN KILINÇ**

Giriş.....	381
Yaygın Görülen Servikal Bölge Patolojileri.....	381
Tedavi.....	383
Sonuç.....	386

Bölüm 35**Omurga Yaralanmalarının Önlenmesi ..... 389****DERYA ÖZER KAYA**

Giriş.....	389
Sporada Omurga Nedenli Ağrı ve Yaralanmaların Epidemiyolojisi.....	390
Fonksiyonel Omurga Anatomisi ve Biyomekaniği.....	391
Omurga Disfonksiyonu ve Yaralanmasını Hazırlayan Faktörler.....	392
Omurga Disfonksiyonu ve Yaralanmalarının Önlenmesinde Egzersiz Yaklaşımları.....	394
Yaralanmaların Önlenmesinde Egzersiz Planlama ve Reçeteleme.....	408
Sonuç.....	408

Kısım VI

Spora Dönüş

Bölüm 36**Fonksiyonel Rehabilitasyon ve Spora Dönüş ..... 415****ÖZGÜN UYSAL • TAHA İBRAHİM YILDIZ**

Giriş.....	415
Pliyometrik Egzersizler.....	415
Koşu ve Çeviklik Egzersizleri.....	418
Core Eğitimi.....	418
Spora Özgü Nöromusküler Yeniden Eğitim.....	418
Spora Özgü <i>Driller</i> ve Antrenmanlar.....	419
Sonuç.....	419

Bölüm 37**Spora Dönüş Kriterleri, Testler ve Karar ..... 421****ELİF TURGUT**

Giriş.....	421
Spora Dönüş Süreci ve Yönetimi.....	421
Doku İyileşmesi Zaman Dilimleri.....	422
Spora Dönüş Değerlendirmeleri.....	422
Spora Dönüş Kararında Diğer Faktörler.....	427
Sonuç.....	428

Kısım VII

Sporcu Beslenmesi ve Psikolojisi

Bölüm 38

Sporcu Beslenmesi..... 433

YASEMİN GÜZEL • H. HÜSREV TURNAGÖL

Giriş.....	433
Enerji Gereksinimi ve Enerji Dengesi	433
Makro Besin Öğeleri ve Egzersiz Performansındaki Rollerini.....	434
Mikro Besin Öğeleri ve Egzersiz Performansındaki Rollerini.....	440
Yaralanmalarda Beslenme.....	441
Sonuç.....	443

Bölüm 39

Sporcu Psikolojisi..... 447

ZİYA KORUÇ

Giriş.....	447
Egzersiz ve Spor Psikolojisi Nedir?	447
Spor Psikolojisinin İşlevi.....	448
Spor Psikoloğunun Rolü	449
Spor Yaralanmaları ve Spor Psikolojisi.....	449
Sonuç.....	457